

STANOVISKO VLÁDY

k návrhu poslanců Lukáše Bartoně, Petra Fialy, Martina Kolovratníka, Františka Váchy, Jana Farského a dalších na vydání zákona, kterým se mění zákon č. 114/1995 Sb., o vnitrozemské plavbě, ve znění pozdějších předpisů (sněmovní tisk č. 635)

Vláda na své schůzi dne 25. listopadu 2019 projednala a posoudila návrh zákona, kterým se mění zákon č. 114/1995 Sb., o vnitrozemské plavbě, ve znění pozdějších předpisů, a zaujala k tomuto návrhu **nesouhlasné stanovisko**, a to zejména z těchto důvodů:

1. Jde již o několikátý návrh, jehož cílem je prolomení tzv. nulové tolerance alkoholu v různých oblastech dopravy, předložený v poměrně krátké době. K obdobnému poslaneckému návrhu v oblasti vnitrozemské plavby zaměřenému na vůdce malých plavidel a projednávanému Parlamentem jako sněmovní tisk č. 157 zaujala vláda své jednoznačně negativní stanovisko v minulém roce. V nyní předloženém návrhu zákona sice došlo oproti předchozímu návrhu k určitým změnám, avšak tyto změny nepředstavují žádný významný posun ve věcné podstatě navrhované úpravy oproti tomuto předchozímu návrhu. Vláda v této souvislosti zdůrazňuje, že nadále nepovažuje za vhodné jakékoliv omezení či vyloučení odpovědnosti za výkon činností, při nichž může dojít k ohrožení životů, zdraví nebo majetku pod vlivem alkoholu nebo jiných návykových látek. Kromě toho, že návrh jde proti smyslu obecné úpravy zákazu požívání alkoholických nápojů při výkonu činností, při nichž může dojít k ohrožení života nebo zdraví osob nebo k poškození majetku, je i v rozporu s Národní strategií prevence a snižování škod spojených se závislostním chováním pro období 2019 – 2027.
2. Navrhovaná změna spočívající v omezení či dokonce úplném vypuštění odpovědnosti některých osob za protiprávní jednání spočívající ve vedení a obsluze plavidel pod vlivem alkoholu ze zákona o vnitrozemské plavbě je nežádoucí a nesystémová. Úprava předmětných přestupků v zákoně o vnitrozemské plavbě představuje speciální právní úpravu ve vztahu k obecné úpravě zakazující požívání alkoholu a jiných návykových látek osobám vykonávajícím činnost, při níž může dojít k ohrožení života nebo zdraví lidí nebo k poškození majetku, obsažené v zákoně č. 65/2017 Sb.,

o ochraně zdraví před škodlivými účinky návykových látek. Vedení plavidla zcela nepochybně představuje specifickou činnost, při níž k uvedeným nežádoucím následkům dojít může, a i kdyby byla změna v navržené podobě schválena, nevyloučila by zákaz požívání alkoholu a jiných návykových látek a odpovědnost za jeho porušení podle obecné úpravy v zákoně o ochraně zdraví před škodlivými účinky návykových látek, včetně úpravy trestněprávní (skutková podstata trestného činu ohrožení pod vlivem návykové látky podle § 274 trestního zákoníku).

3. Argumentace absencí společenské škodlivosti jednání, na níž předmětné skutkové podstaty přestupků dopadají, použitá předkladateli, je podle názoru vlády naprosto nepodložená. Zcela se totiž pomíjí skutečnost, že samotní vodáci, kterých se má navrhovaná změna podle předkladatelů týkat, často převážejí na plavidlech osoby, které vyžadují zvýšenou ochranu, tedy především děti, ale také osoby se sníženou pohyblivostí. V případě plavby ve stavu podnapilosti či ovlivnění jinou návykovou látkou vystavují nebezpečí nejen sebe a tyto osoby se zvýšenou ochranou, ale také další osoby, jako například osoby poskytující jim záchranu. Kromě toho jsou volnočasové „vodácké aktivity“ v České republice provozovány nejen na tzv. „vodáckých úsecích“, ale také na řadě míst s intenzivním plavebním provozem (např. na úsecích vodní cesty Vltavy v Praze, úsecích v blízkosti pláží na vodních nádržích Slapy a Orlík nebo na Baťově kanále). Proto o společenské škodlivosti vedení nebo jiné činnosti související s plavbou pod vlivem alkoholu nebo jiných návykových látek nemůže být podle přesvědčení vlády pochyb. Nepodložená je také argumentace, že *„konzumace alkoholu či tabákových výrobků zletilými osobami je zákonem povolené jednání“*; toto tvrzení totiž právě v případech, na které má navrhovaná úprava dopadat, neplatí, neboť jde o činnosti, při nichž může docházet k ohrožení životů, zdraví nebo majetku a jejichž výkon pod vlivem alkoholu nebo jiných návykových látek je naopak zákonem (§ 19 zákona o ochraně zdraví před škodlivými účinky návykových látek) výslovně zakázán.
4. Vláda upozorňuje, že ovlivnění alkoholem nepochybně působí na pozornost dotčené osoby a snižuje její schopnost správně vnímat a pohotově reagovat na vznikající situaci, čímž vede k vyššímu riziku nehody s možnými tragickými následky. Vlivem požitého alkoholu se výrazně zhoršuje zrakové vnímání, zvyšuje se citlivost oka vůči oslnění, vyskytuje se tzv. tunelové vidění a informace z okrajů zrakového spektra (například plavci nebo jiná plavidla připlouvající ze stran) jsou mnohem hůře registrovány. Dochází také k podstatnému snížení schopnosti vnímat překážky a bezpečně a včas na ně reagovat. Alkohol odbourává zábrany, zhoršuje vnímání rizika, snižuje kontrolu nad svým chováním a vyvolává růst sebevědomí a agrese. Všechny tyto aspekty vedou k ohrožení životů a zdraví nejen samotných vodáků ovlivněných alkoholem, ale i dalších

účastníků plavebního provozu a jiných osob, jimiž mohou být například i profesionální záchranáři.

5. Předkladateli navrhovaná kritéria, tedy že má jít o plavidlo, které se neeviduje v rejstříku malých plavidel a nemá vlastní strojní pohon, výše uvedená rizika podle názoru vlády nijak zásadněji nesnižují a skutečnost, že by se navrhovaná tolerance alkoholu týkala například i vůdce nebo členů posádky rekreační plachetnice bez vlastního strojního pohonu s délkou až 20 m a libovolnou plochou plachet, popřípadě jiného malého plavidla určeného pro přepravu až 12 osob, zřejmě významně přesahuje i původní záměr předkladatelů. Také omezení dopadů navrhované změny jen na vybrané úseky vodních toků je přes jejich konkrétní určení problematické a pro uživatele právního předpisu matoucí, neboť adresáti předmětné normy, jimiž by často byli příležitostní vodáci, by museli pro určení, zda se jich týká či nikoliv, rozlišovat, na kterém typu vodní cesty, popřípadě na kterém úseku vodního toku dané řeky se nacházejí, což by pro ně bylo v praxi značně obtížné.
6. Za nedůvodné lze považovat rovněž rozlišování mezi vůdcem plavidla a členem posádky, pokud jde o míru tolerance alkoholu. I u člena posádky, u něhož má být za stanovených podmínek odpovědnost za výkon činnosti spojených s plavbou pod vlivem alkoholu zcela vyloučena bez ohledu na míru ovlivnění, totiž může mít podnapilost velmi závažné důsledky zejména pro životy a zdraví osob.
7. Důvodové zprávě k předloženému návrhu zákona lze vytknout také řadu dalších nepřesností a nedostatků svědčících o nedostatečném posouzení všech souvislostí a možných důsledků navrhované změny. Především je nutno konstatovat, že důvodová zpráva byla bez jakékoliv změny převzata z předchozího poslaneckého návrhu projednávaného jako sněmovní tisk č. 157, ačkoliv v samotném znění návrhu došlo ke změnám. To již samo o sobě vypovídá o pečlivosti, která byla věnována posouzení možných souvislostí a důsledků navrhovaných změn. Dalším nedostatkem, který byl ostatně vytýkán již předchozímu návrhu, je, že ze znění návrhu zákona vůbec nevyplývá, že by navrhovaná úprava dopadala pouze na volnočasové aktivity a nikoliv na úkony, na které dopadají ustanovení zákoníku práce, jak se uvádí v důvodové zprávě. Zákoník práce sice obecně zakazuje zaměstnancům požívat alkoholické nápoje na pracovišti a v pracovní době i mimo pracoviště (v § 106 odst. 4 písm. e)), nicméně porušení tohoto ustanovení je toliko soukromoprávním deliktem. V obecné části důvodové zprávy se dále uvádí, že cílem je *„zprostit zejména vodáky odpovědnosti za přestupek týkající se požití alkoholu a tabákových výrobků, který je nyní sankcionován pokutou až do výše 100 000 Kč“*, ačkoliv na užití tabákových výrobků předmětná skutková podstata nedopadá. Kromě toho z důvodové zprávy není vůbec

patrné, jakou úvahou se předkladatelé řídili, popřípadě z jakých podkladů vycházeli, při vymezení plavidel, jejichž vůdců nebo členů posádek by se navrhovaná změna měla týkat, při stanovení hranice ovlivnění alkoholem, do jejíhož překročení by vůdce plavidla neměl být za své protiprávní jednání postihován, nebo při vymezení vodních toků, kterých by se navrhované omezení či vyloučení odpovědnosti za protiprávní jednání týkalo.

8. Vláda dále upozorňuje, že rizik spojených s provozováním vodní turistiky a jiných volnočasových aktivit na vodních cestách pod vlivem alkoholu jsou si zjevně vědomi i zástupci řady zájmových organizací, které podporují projekt „Voda nebo alkohol?“, jako jsou např. Svaz vodáků České republiky, Český svaz kanoistů nebo spolek Junák – český skaut, a nelze tedy dokonce mít ani za to, že by předložený návrh reprezentoval většinový názor dotčené skupiny osob.
9. Vláda rovněž nesouhlasí s návrhem předkladatelů, aby hlasování o návrhu proběhlo podle § 90 odst. 2 jednacího řádu Poslanecké sněmovny, neboť odůvodnění, že *„je vhodné, aby zákon mohl nabýt účinnosti ještě před začátkem vodácké sezóny“* rozhodně nelze ve vztahu k návrhu na užití výjimečné procedury zrychleného projednání návrhu zákona Poslaneckou sněmovnou považovat za dostatečné.